

11.4.3 MKR 11-3 Rynoltice

Přírodní charakteristika.

Místo krajinného rázu leží na styku tří biogeografických regionů (Lužickohorský, Jizerskohorský a Ralský) a je na severu ohraničeno hranicí CHKO Lužické hory, která probíhá v souběhu s komunikací I/13 – E442. Vizuálně je tak spojeno s krajinou jihovýchodních svahů okraje Hvozdkého hřbetu, kde se nachází část obce Rynoltice. Jihovýchodně od této hranice se rozkládá zvlněný segment harmonické krajiny s mozaikou lesů, luk a pastvin, ohraničený na jihozápadě výšinami masivu Lvové (412 m n. m.), na severovýchodě lesnatou dominantou Jítravského vrchu (651 m n. m.) a na jihovýchodě lesnatým hřbetem Pískového návrší (485 m n. m.). Krajina v kontaktu s přírodním parkem Ještěd vyniká neobyčejně živou strukturou vegetačního krytu, kde plochy luk jsou členěny nejenom lesy, lesíky, ale zejména liniovou a solitérní zelení, zelení zahrad sídel Rynoltice, Jítrava a Nová Starost a dochovanými agrárními terasami u Nové Starosti. Jemnou krajinnou osou, tvořící osu MKR, je koridor levostranného přítoku Panenského potoka jihozápadně od Kostelního vrchu.

Kulturní a historická charakteristika.

Území patří převážně do oblasti pozdně středověké kolonizace, první písemné zmínky o zdejších vsích se objevují ve 14. století (1352) – je to jižní část ulicové lánové vsi Rynoltice a jižní část údolní lánové vsi Jítrava. Jítravské sedlo mělo v minulosti a má i dnes význam při přechodu Ještědského hřebene. Sídelní strukturu doplňuje novověká parcelační ves Nová Starost, poprvé písemně doložená v roce 1600. V obcích je chráněna řada památek, především venkovských domů a usedlostí (vč. roubených), ale i areál kostela sv. Barbory v centrální části obce Rynoltice, jižně od hlavní komunikace, a areál kostela sv. Pankráce severozápadní části obce Jítrava, na jihozápadní straně místní průjezdní komunikace, které jsou dokladem vývoje barokní a klasicistní architektury v severních Čechách. Kulturní a historickou charakteristiku doplňuje drobná sakrální architektura (sochy, kaplička v Nové Starosti ad.). Územím prochází železniční trať Mimoň – Liberec z roku 1900, která narušila původní středověkou urbanistickou strukturu Rynoltic, stejně jako rozsáhlé areály na okraji obce. Urbanistická struktura (charakter) lánové vsi je lépe patrná v Jítravě (více v části ležící mimo MKR). Lesozemědělská krajina má zachováno základní rozložení hlavních cest, lesních a nelesních pozemků, struktura původního členění plužiny je z velké části setřená, dochovaná jen ve fragmentech. Hlavní dopravní osou je silnice I/13 v trase staré liberecké silnice zpevněné v první polovině 19. století.

Vizuální charakteristika.

Prostor údolí Panenského potoka na rozhraní navazujících hřbetů Lužického a Ještědského (Jítravské sedlo – mimo MKR) a členité krajiny západního Podještědí tvoří zajímavý krajinný prostor, ve kterém se na severozápadě zvedají svahy okrajů Hvozdkého hřbetu k členitým okrajům souvislých lesních porostů hřbetů s výraznými vrcholy okraje Lužických hor – Liščí hora (536 m n. m.), Pískový vrch (547 m n. m.). Protilehlé členité svahy, ve kterých se rozkládá MKR Rynoltice jsou ohraničené lesnatými hřbety Pískového návrší (485 m n. m.) a dalších výšin. Drobnější, avšak výraznou dominantou je Kostelní vrch (500 m n. m), za kterým již v průhledech vystupují horské masivy Kryštofových hřbetů (Jítravský vrch (651 m n. m.) a zejména Velký Vápenný (790 m n. m.). Krajina vyniká výrazně harmonickým měřítkem a harmonickými vztahy, spočívajícími v kombinaci zvlněného reliéfu, mozaiky luk a pastvin, lesíků a mimolesní zeleně. V krajině lze tak nalézt působivé scenérie a dlouhé průhledy na Českolipsko, Lužické hory i na okraje Ještědského hřbetu. Vesnice Nová Starost vyniká jedinečným zasazením do krajinného rámce, stejně tak horní část Jítravy (od odbočky

na Zdislavu proti proudu Panenského potoka). Cenné jsou rovněž lesní interiéry Kostelního vrchu a Pískového návrší s četnými skalními výchozy.

Znaky jednotlivých charakteristik krajinného rázu pro vymezené MKR jsou klasifikované v následující tabulce.

MKR 11-3 Rynoltice		klasifikace znaků		
		dle projevu	dle významu	dle cennosti
Znaky a hodnoty přírodní charakteristiky		+ pozitivní	XXX zásadní	XXX jedinečný
		O neutrální	XX spoluurčující	XX význačný
		N negativní	X doplňující	X běžný
1	Členitě pahorkatinný reliéf Podještědské pahorkatiny ovlivněný stykem s Lužickohorským a Ještědským hřbetem	+	XXX	XX
2	Kontakt s přírodně a krajinářsky cenným územím CHKO Lužické hory a Přírodního parku Ještěd	+	X	XX
3	Převážně jehličnaté lesní porosty v okrajových částech MKR – Kostelní vrch (500 m n. m.) a Pískové návrší (485 m n. m.), částečně smíšené s bukem a břízou, místy bukové porosty	+	XX	X
4	Členitá krajina s živým georeliéfem a mozaikou luk a pastvin s množstvím mimolesní liniové a solitérní zeleně	+	XXX	XX
5	Koridor levostranného přítoku Panenského potoka, tvořící osu MKR, a tok Panenského potoka	+	XX	X
6	Skalní útvary (skalní věže) a krasové jevy vč. jeskyní a pozůstatků těžby	+	X	XX
7	Sídelní zeleň venkovských sídel (zeleň zahrad rodinných domů, areálů a veřejných prostranství)	+	X	X
Znaky a hodnoty kulturní a historické charakteristiky		dle projevu	dle významu	dle cennosti
1	Krajina se sídly s výraznou urbanistickou strukturou (Rynoltice, Jítrava), kulturními dominantami a dochovaností tradičních forem venkovské zástavby (Nová Starost, horní část Jítravy)	+	XX	XX
2	Velký počet architektonicky a památkově cenných objektů v Rynolticích a v Jítravě – především venkovské domy a usedlosti	+	XXX	XX
3	Dochovaná sídelní struktura pozdně středověké krajiny – středověkých vsí Rynoltice a Jítrava doplněná novověkou vískou Nová Starost	O	XX	X
4	Částečně dochovaná (zčásti narušená novou výstavbou) urbanistická struktura (charakter) lánových vsí Rynoltice a Jítrava a drobné parcelační vísky Nová Starost	+	XX	XX
5	Částečně dochovaná krajinná struktura (rozložení lesů a bezlesí, nelesní zeleně, cest, železnice)	O	XXX	X
6	Drobná sakrální architektura v krajině a sídlech (sochy)	+	X	X
Znaky a hodnoty vizuální charakteristiky		dle projevu	dle významu	dle cennosti
1	Výrazné prostorové vymezení MKR okraji Vápenného hřbetu, Lužického hřbetu, Ještědského hřbetu a lesnatým hřbetem Pískového vrchu	+	XXX	XX
2	Krajinné průhledy na Českolipsko a na Lužické hory	+	XX	XXX

MKR 11-3 Rynoltice		klasifikace znaků		
		dle projevu	dle významu	dle cennosti
3	Působivé dílčí scenérie harmonické krajiny, vyznačující se živou mozaikou vegetačního krytu a členitým, mírně zvlněným reliéfem, působivé polohy na rozhraní otevřených ploch luk a pastvin a souvislých lesních porostů	+	XX	XX
4	Harmonický projev zástavby horní části Jítravy a Nové Starosti v dílčích scenériích krajiny, drobná dominanta kostela sv. Barbory v Rynolticích a sv. Pankráce pod Kostelním vrchem v Jítravě	+	X	XX
5	Atraktivní lesní interiéry Kostelního vrchu a Pískového návrší s četnými skalními výchozy	+	X	XX
6	Rušivá technická linie vzdušného vedení VVN 110 kV mezi Novou Starostí a Rynolticemi	N	X	X
7	Rušivá bariera silnice I/13, rozdělující obec Rynoltice	N	XX	X

Návrh ochranných opatření:

- Zachování členitosti lesozemědělské krajiny, posílení liniové zeleně podél polních cest a drobných vodotečí
- Ochrana drobné dominanty kostela sv. Barbory Rynolticích a kostela sv. Pankráce v Jítravě před snížením jejich vizuálního významu
- Ochrana charakteristické nelokační urbanistické struktury Nové Starosti a charakteru její zástavby před srůstáním zástavby a plošnou extenzivní výstavbou
- Zachování měřítka a hmot zástavby v sídle Nová Starost
- Zachování harmonických vztahů zástavby a krajinného rámce sídel (Rynoltice, Nová Starost, Jítrava)
- Zachování a vytváření vyhlídkových míst
- Věnování pozornosti zachování urbanistické struktury a charakteru zástavby horních části sídla Jítrava v územním plánování